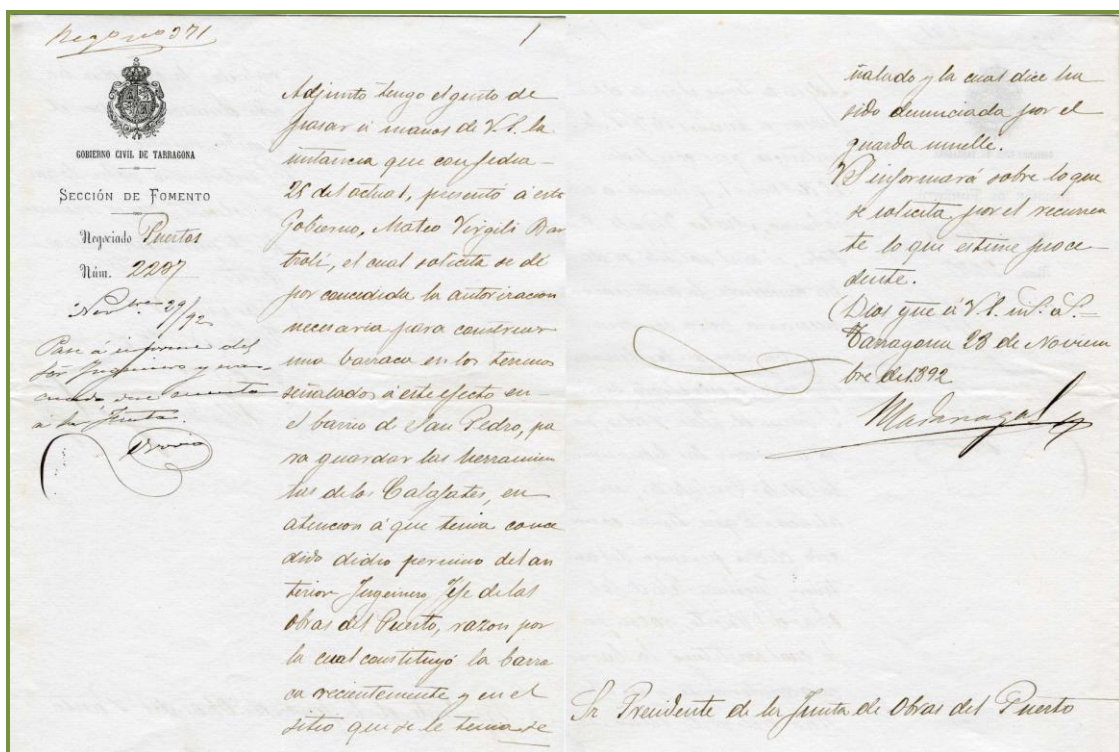

EL DOCUMENT DEL MES ÉS...

Núm. 43, juny de 2015

Mateu Virgili Bartrolí demana al Govern Civil de Tarragona se li reconegui l'autorització concedida verbalment per la Junta d'Obres del Port de Tarragona per a construir una barraca al barri de sant Pere, 28 de novembre de 1892.

Dades del document

Arxiu del Port de Tarragona (APT). Fons Junta d'Obres del Port de Tarragona-Autoritat Portuària de Tarragona. Expedients de Secretaria. Carta del cap de la Secció de Foment del Govern Civil de Tarragona al

president de la Junta d'Obres del Port on li comunica que li lliura una instància de Mateu Virgili Bartrolí qui demana que se li reconegui l'autorització concedida verbalment per a construir una barraca al barri de sant Pere per a desar-hi les eines dels calafats, 28 de novembre de 1892. Signatura 4282.

El barri del Serrallo

El Serrallo, el barri marítim de Tarragona, data de mitjans del segle XIX. Anteriorment a aquesta època, no vol dir que no hi hagués pescadors sinó que aquests varaven les seves barques a la platja que existia davant el carrer del Mar, a l'actual moll de Costa, on hi tenien també algunes barraques, conegudes com a botigues de mar, en les quals emmagatzemaven els seus estris, comercialitzaven els productes de la pesca, o, fins i tot, alguns hi malvivien amb les seves famílies.

L'existència d'aquestes construccions suposava un greu inconvenient per a les dues grans obres d'infraestructura del segle XIX: l'ampliació de les instal·lacions portuàries i l'arribada del ferrocarril. És per això que l'any 1855 començaren les primeres expropiacions que obligaren als pescadors a desplaçar-se i a ocupar la zona que existia al costat del llatzeret i de les restes del fortí del Francolí, extramurs de la ciutat.

La Junta d'Obres del Port concedí els permisos necessaris per a l'aixecament de les noves construccions amb la condició que fossin de fusta i mòbils, en previsió de possibles trasllats a conseqüència de les obres portuàries.

Les barques dels pescadors es varaven a la mateixa platja, pràcticament davant les cases. Abans de l'esclat de la Guerra Civil i després de la riuada de l'any 1930 amb els seus efectes devastadors i un balanç tràgic de 6 víctimes, tant els gestors portuaris com les autoritats locals s'adonaren de la necessitat imperiosa que els pescadors disposessin d'una superfície adequada on poder desenvolupar la seva activitat amb tranquil·litat: el moll de Pescadors, projectat l'any 1934, però que no es va construir fins a l'any 1942 a causa de l'adveniment de la Guerra Civil.

Els constructors de les barques

Històricament, a Tarragona, només hi ha hagut una gran factoria, Astilleros Tarragona, que va ser fundada l'any 1918, aprofitant la conjuntura favorable creada a partir de la I Guerra Mundial, en què augmentà de manera notable la demanda de vaixells a causa de la destrucció de moltes naus en la cruenta guerra submarina.

Tot i no haver-hi grans indústries navals, el que sí que existien eren nombrosos petits tallers familiars dedicats a la construcció i la reparació d'embarcacions de fusta, de la mateixa manera que en moltes altres viles i pobles de litoral català.

I on s'ubicaven aquests tallers? Doncs preferentment al barri de sant Pere, al Serrallo, on els artesans tenien més oportunitat de ser coneguts pels pescadors i els propietaris de les barques.

A l'Arxiu del Port conservem alguns expedients de diferents persones on es demana autorització a la Junta d'Obres del Port de Tarragona per a construir casetes a la platja per a desar les eines o per exercir l'ofici.

El document del mes té a veure amb una d'aquestes sol·licituds. Es tracta d'un ofici del 25 de novembre de 1892 que fa referència a una instància de Mateu Virgili Bartrolí qui es queixa al Govern Civil de Tarragona per haver estat denunciat per un guarda molls d'haver construït una barraca de fusta en uns terrenys determinats de la platja del Serrallo. Virgili demana que se li reconegui l'autorització validada verbalment per Saturnino Bellido, anterior enginyer en cap de les Obres del Port.

La Junta d'Obres del Port a través de la seva Direcció Facultativa, ocupada en aquells moments per l'enginyer Ramon Gironza, s'avé a concedir-li el permís a Virgili, però amb les condicions estipulades en els nous contractes: mides determinades de la construcció, possibilitat de ser traslladada en cas que la Junta d'Obres ho necessiti per ampliar el Port, i possibilitat de multar al concessionari si infringeix alguna de les clàusules.

Els tallers dels calafats

En el [document del mes de desembre de 2014](#), que era una fotografia d'un grup de calafats davant d'un bastiment a les drassanes de Fermí Roch Aragonès, ja vàrem aclarir la diferència entre mestre d'aixa i calafat.

Hem trobat, però, una molt bona descripció de l'ofici de calafat a l'article de Joan Manel Arca: "Els mestres d'aixa de Cambrils" publicat a la revista *Camins* l'any 2011: "era l'encarregat d'impermeabilitzar l'embarcació utilitzant estopa impregnada amb brea i introduïda amb diferents ferros i maces de calafat."

Aquesta definició ens dóna peu a parlar breument de les eines que es trobaven als tallers de calafats, algunes de les quals acompanyaran al nostre document a la vitrina del Museu del Port *Compartint la mar amb...*

Des de l'aixa, la garlopa, els ribots, xerracs i serres, serjant, barrines i raspes, tot un utillatge específic imprescindible per a la construcció de les nostres barques.